

BIRKAEMBEREK

Tél eleje volt, késő este. A járdán álltam, és a jégdara, mint sűrű por, belepte arcomat, fületem. A házitanítómtól kölcsönzött kezdő francia nyelvkönyvet a kabátom zsebébe gyömöszöltem, és a hidegtől meggörnyedve vártam a külvároson áthaladó autóbust, amely villogó hajóként közeledett a ködben.

A kalauznó kézmozdulattal jelezte, hogy a hátulsó sarokülésen foglaljak helyet. Miközben oda igyekeztem, véletlenül egy fiatalember esőköpenyére léptem. Ülésben egy köteg elemi iskolás bizonyítványt tartott. Körös-körül a számomra kijelölt üres hely mellett külvárosi laktanyájukba visszatérő részeg külföldi katonák hangoskodtak. Nekem csupán egy résnyi hely jutott: tenyerembe hajtottam fejem. A busz forró levegője átmelegítette tagjaimat, úrrá lett rajtam a kimerültség, elernyedtem. Egyet-kettőt ásítottam, és szememből kigördült egy könnycsepp. Úgy pergett végig arcomon, mintha egy kis puhatestű bogár mászott volna rajta.

A hátsó üléshez préselődve elnéztem, hogyan duhajkodnak a szakétól ittas katonák. Feltűnt, hogy szinte mindegyiknek vizenyős ökörtekintete és szűk homloka van. Az egyik vörösnyakú, hájas külföldi katona, aki sárgásbarna inget viselt, egy keskenyhátú, nagyfejű nőt szorongatott az ülésben, és forgácsvékony, csúnya fülébe forró szavakat suttogott, a többi pedig harsányan röhögött rajtuk.

A nő, aki szintén részeg volt, duzzadt ajkát feléjük csücsörítette, vállát himbálta és fejét billegette. Erre a katonák valósággal megbolondultak, vériük felforrt, és nyerítve felkacagtak. Az ablak mellett ülő japán utasok komoran elfordították tekintetüket. Néhány pillanat múlva a külföldi katona és az ülésben ülő nő veszekedni kezdett. Erre én még jobban a támlához szorítottam a hátamat, nehogy meglokkjenek. A busz egyre gyorsabban robot, és friss légáramlat hatolt a kocsiba.

Váratlanul éles kacaj hallatszott, a nő felpattant a külföldi katona ülésből. A férfi szájából gyalázkodó szavak fröccsentek, a karjai közül szabadulni akaró nő a válamba csimpszkodott, hogy fel ne bukjon.

– Mit? Hogy az ára? Azért, mert én keleti vagyok? Még mit nem! Szégyellje magát! – kiáltotta magából kikelve japánul, miközben teste rámnehezedett. – Mondhatom, mind megérik a pénzüket!

Az a bizonyos külföldi katona majom módjára széttárta szabaddá vált hosszú lábát, és most már mindkettőnkre szegezte tekintetét.

– Menjen a fenébe! Nem szégyelli magát, itt, mindenki füle hallatára megkérdezi, hogy mennyibe kerül! – kiáltotta a nő felháborodva.

– Ilyen nagy fejjel még fel is vágysz?! Te koszos!

A kalauznó homlokát ráncolta tehetetlenségében, majd úgy tett, mintha ügyet sem vetne a jelenetre.

— Az én fejem? Maguk meg, ha levetkőznek, a hátuk közepéig szőrösek! — rikácsolta a nő. — Még hogy mennyiért fekszem le velem! Aljasság!

A kocsis első részében ülő japán utasok, egy bőrkabátos fiatalember, egy középkorú parasztkülsejű férfi, néhány hivatalnok most hátrafordult, s kettőnket nézett. Összehúztam magam, s úgy mosolyogtam a széles gallérú esőköpenyes tanítóra, mint aki véletlenül került ebbe a helyzetbe, s nem tehet róla. Mosolyomat azonban nem viszonozta a tanító, sőt rosszalló tekintettel mért végig. A külföldi katonának, s még inkább a nő figyelme egyre jobban rámirányult. A nő tovább szitkozódott:

— Még hogy mennyiért fekszem le velem?!

Rámnehezedező testét arrébb toltam, de ő hideg, száraz kezével újra a vállamba kapaszkodott, sárgásbarna fogsora kivillant, s oly közel hajolt hozzám, hogy orromat megcsapta a szájából kiáradó szake bűze. Ekkor már úgy rikácsolt, hogy a nyála is kifröccsent.

— Hát ki vagyok én? Mit képzelsz?!

Kiegyenesedtem, s keze végül lehullott a vállamról. A busz most meredek lejtőn ereszkedett le, ezért megkapaszkodtam az ablaküveg keresztfájában. Néhány pillanat múlva a nő kezét megint a vállamon éreztem. Ahogy kiabált, hirtelen megbillent, és váratlanul a hátára zuhant. Két kis rövid lába a levegőben kalimpált. A harisnya-kötője fölött megpillantottam természetellenesen vastag és a hidegtől lila, libabőrös combját. Zavaromban nem tudtam, mit csináljak. Kapalódzó lába a víztől nedves kopouloszt csirkére emlékeztetett, mikor a hentesüzlet csempészt falán a kampón lóg, és hirtelen fájdalmában meg-megvonaglik.

A külföldi katonák közül az egyik megszánta a nőt, és segítségére sietett. A hidegben kicserepesedett ajkamat nyalogattam, közben a katona segítségével feltápaszkodó nő újra a vállamba fogódzott. Amikor a katona észrevette ezt, abbahagyta a támogatást, és ellenségesen mustrálgatni kezdett bennünket. Bocsánatkérő szavakat mormoltam, de a sok külföldi katona ügyet sem vetett erre, mereven néztek rám. Néhány fagyos pillantás után a nő által cserbenhagyott külföldi előttem termett, izmos kezével vállon ragadott, és arra kényszerített, hogy álljak fel. Ahogy ránéztem, döbbenet vettem észre, hogy gesztenyebarna szeme szikrázik az indulattól és a szépségtől.

Kiáltott valamit, de nem voltam képes felfogni a gyalázkodó szavak sziszegő zuhatagának értelmét. Egy lélegzetnyi időre elhallgatott, hogy annál hevesebben folytassa.

Rémületem növekedett, amikor észrevettem, hogy vaskos feje remeg a dühtől, s nyakán kidagadnak az erek. Most már mellemet markolászva ráncigált. Diákegyenruhám gallérja annyira szorította a nyakamat, hogy szinte fuldokoltam. A külföldi katona világosszöke, szőrrel buján benőtt karjával makacsul fogva tartott, időnként őrjöngve meg-megemelt, bőmbőlő torkából kifröccsent apró nyálcseppek lepték be arcomat. Hirtelen egy erős lendítéssel úgy hátralökött, hogy a fejem az ablaküvegnek ütődött, majd a hátsó ülésre zuhantam.

A katona tüvöltözött még egy darabig, aztán csend lett, csak a motor berregése hallatszott. Hátrafordultam, s döbbenet vettem észre, hogy villogó kést szorongat jobb kezében. Lassan feltápaszkodtam, a katona és a nő felé fordultam: a katona fegyverével maga körül hadonászott, a mellette álló nő durva arcán rémület tükröződött. Az autóbusz közönsége — a japán utasok és a többi külföldi katona — némán szemlélték a jelenetet.

A megvadult katona lassan szótagolva ismételt valamit, de én csak az agyamba tölülő vér zúgását hallottam. Értetlenül ráztam fejemet, ő azonban egyre böszülteb-

ben, s most már világos kiejtéssel ismételte szavait. A hirtelen félelemtől egész testemben megremegtem – most már értettem, mit mond: „Hátra arc! Hátra arc!” – S mit is tettem volna, engedelmeskedtem. A köd úgy csapódott a busz széles hátsó ablakaihoz, mint hajóhoz a hullám. A külföldi katona nyers parancsa társai körében fuldokló hahotát váltott ki. Hátranéztem. A lány arcára visszatért a kéjes mosoly. A külföldi katona meg fenyegetően hadonászott, és olyan hévvel kiabált, ahogyan a gyermek vad játéka közben.

Félelmem nőttön-nőtt, megint nem értettem, most mit akar tőlem. Újra tiltakozni próbáltam, de már elfordította rólam a tekintetét. Nyilván tréfálkozik velem, gondoltam, csak tréfálkozik, tehát nem kell veszélytől tartanom. Az ablaküveget elhomályosította a köd. Ha távozni akarok, bizonyára nem akadályozzák meg – nyugtattam magam.

Ekkor azonban a külföldi katona irgalmatlanul megmarkolt, s úgy fejtette le rólam a télikabátot, mint ahogy az állatról nyúzzák le a bőrt. A többiek vad röhögése közben tépázta ruhámat, s egyszercsak azt vettem észre, hogy egy kéz meglazítja nadrágszíjaim, durván ráncigálja nadrágom és alsónadrágom. Mindkét térdem szétfeszítettem, nehogy lecsússzanak. Ekkor csuklómát egy kéz ragadta meg, egy másik lenyomta a tarkóm. A kényszer hatására, mint egy állat, meggörbítettem a hátam, és csupasz fenekem láttán a külföldi katonák ismét durva röhögésben törtek ki. Megkíséreltem, hogy kiszabaduljak a kezek bilincseiből, de megalázó helyzetemen mit sem tudtam változtatni.

Testem jéghideg volt. Éreztem, hogy a kés pengéje odaér farcsontomhoz, és ahányszor zökken egyet a kocsi, görcsös fájdalom támad a hátgerincemben. Hirtelen tébolyult, tomboló harag lett úrrá rajtam. Újból megkíséreltem, hogy kiszabaduljak a gyalázatból.

A külföldi katonák váratlanul énekelni kezdtek. Odafordultam. A japán utasok is kuncogva hallgatták a dalt. Most meglazult a katona marka, megpróbáltam felállni, de nem futotta erőmből. Arcom nedves volt a könnyektől.

A gyermekdallamra emlékeztető egyszerű ének többször megismétlődött. Utemét a katonák meggémberedett fenekemen verték ki, és közben jól mulattak.

„Birkaverés, birkaverés, kurva.”

Szenvedélyesen és rossz japán kiejtéssel ismételték meg többször is.

A késsel hadonászó katona a busz első része felé tartott. Nyomában néhány társa. A japán utasok körében pánik tört ki. A külföldi katonák, mint parancsolgató rendőrtisztek, átvették az uralmat az autóbuszon. Bár még előregörnyedtem, tudtam, mit művelnek. Amikor nyakszirtemet megragadva arra kényszerítettek, hogy forduljak meg, a busz közepén már egy csomó utas hozzám hasonlóan „birkaként” gubbasztott négykézláb, meztelen alfelüket felfelé tolva, sorban egymás mögött. Engem is közéjük vonszoltak, a „birkanyáj” végére. Zengett a tébolyító ritmus: „Birkaverés, birkaverés, kurva!” Ahányszor az autóbusz zökkent, annyiszor vertem be homlokomat az előttem gubbasztó hivatalnok hideg, sötétfoltos, sovány farába. A kocsi éles kanyarral balra fordult, és hirtelen megállt. Fejemet beleütöttem a meggörbédített hivatalnok kemény lábikrájába, amelyről lecsúszott a harisnyatartó.

Az autóbusz ajtaja csikorogva kinyílt, és az eltorzult arcú kalauznő szinte gyermeki hangon felsikoltott, majd a sötét éjszaka ködébe menekülve eltűnt. Továbbra is négykézláb, „birkaállásban” voltam, s fülembé hasított az egyre távolodó sikoly. A menekülő példáját senki sem követte. „Álljon már fel!” – szólt rám halkán a külföldi katona nője.

De én csak fejem csóváltam, mint a kutya, fölfelé pillantva, anélkül, hogy vál-

toztattam volna „birkatartásomon”. A nő előbb kétségbeesve, majd megvetően mért végig, s aztán szilajul ő is bekapcsolódott a külföldi katonák énekébe:

„Birkaverés, birkaverés, kurva.”

Kis idő múltán azt láttam, hogy a sofőr, mint aki mindenbe beletörődött, lehúzza fehér gyapjúkesztyűjét, leengedi nadrágját, megvillan fehér, kerek, hízott fenéke, és ugyancsak „birkaállásban” némán mögém sorakozik.

Sok autó cikázott el mellettünk. Amikor megkísértem, hogy kinézzek a derlepte ablakon, kerékpározó férfiakat pillantottam meg. Szokatlanul sötét téli éjszaka volt. A beáramló hideg szél megborzongatta csupasz alsótestünket. Mintha órák múltak volna el. A katonák végül is belefáradtak az éneklésbe, és a nővel együtt le szálltak a buszról. Ahogy a vihar robog el a kidöntött csupasz fák fölött, úgy hagytak itt bennünket, lemeztelenítetten, megalázva. Lassan feltápáskodtunk. Kiegyenesítettük nyilálló hátgerincünket. Nagyon sokáig voltunk „birkák”.

Míg tekintetem a földön heverő sáros, ócska télikabátomra esett, felhúztam a nadrágom, és becsatoltam az övemet. Azután felvettem a télikabátom, levertem róla a piszkot, majd visszatértem a hátsó üléshez. Fenekem égett a fájdalomtól. Olyan kimerült voltam, hogy a kabát súlyát is alig bírtam el.

A többi „birkaember” is felhúzta nadrágját, becsatolta az övét, és visszatért ülőhelyére. Lehajtott fővel, sápadtan, vértelen ajkukat harapdálva néztek maguk elé. Azok, akiket elkerült a megalázás, szótlánul néztek bennünket, miközben kivörösödött arcukat idegesen dörzsölgették. Mindenki hallgatott.

A mellettem ülő hivatalnok a nadrágját tisztogatta, aztán reszkető kézzel törölte a szemüvegét. A „birkák” csaknem mindnyájan a koci hátsó ülésére telepedtek. A busz elülső részében a tanító, és mindazok, akik elkerülték a megszegyénítést, riadtan összedugták a fejüket, és bennünket figyeltek. A sofőr is köztünk helyezkedett el. Dermedten várakoztunk. De semmi sem történt. A fiatal kalauzsnő sem tért vissza. Mi sem csináltunk semmit.

Végül is a sofőr felállt, felhúzta a kesztyűjét, visszament a volán mellé, és elindultunk. Kisvártatva a busz első részében beszélgetni kezdtek, és suttogó hangon sérelmünket tárgyalták. Főként a tanító vitte a szót, ajka remegett a felháborodástól. Magam elé meredtem, hogy elkerüljem tekintetüket. Alsó testem egyre kínzóbban lüktetett, miközben növekedett bennem a tehetetlen harag.

A tanító felénk közeledett. Nem mozdultam. Szomszédomhoz, az ablakfához támaszkodó hivatalnokhoz fordult.

— Kegyetlen dolgot műveltek magukkal — mondta a tanító felháborodottan. Azok véleményét tolmácsolta, akik a busz első részében utaztak, és kimaradtak a megaláztatásból. — Nincs aljasabb állat az embernél — folytatta.

A hivatalnok nem válaszolt, fejét változatlanul lecsüggesztette, s kialudt tekintete a tanító esőköpenyére meredt.

— Véleményem szerint szégyellhetjük magunkat, hogy szótlánul néztük az egészet — mondta a tanító, aztán már-már gyöngéden hozzátette. — Nem érez valahol fájdalmat?

A sápadt hivatalnok nagyokat nyelt, majd így válaszolt:

— Nem érdekes a fájdalom. Ami történt, megtörtént. Kérem, ne háborgasson. — A hivatalnok elhallgatott, de közben ajkát harapdálta.

— Érthetetlen, hogy miért vetemedtek erre! Hogy a japán embert megalázzák, mint egy állatot, s ebben még örömeiket is leljék, ezt sehogy sem tudom felfogni — fakadt ki a tanító.

Ekkor már a busz elülső részéből egy másik férfi is odajött közénk, s ő is mély

együttérzéssel szemlélt bennünket. Aztán egyre többen vettek körül minket, „birkákat”. Mi ültünk, ők meg álltak, és arcunkat fürkészték.

– Ugyan, mondják már – szólalt meg egy utas –, ezen a buszjáraton többször is előfordult ilyesmi?

– Az újságok nem adtak hírt róla – felelte a tanító –, de valószínűleg nem ez az első eset. Úgy látszik, megszokott dolog.

– Azt még csak felfognám, ha a nő hátsóját akarták volna látni – horkant fel egy munkás külsejű bakancsos férfi –, de mi a fenének húzták le a férfiak nadrágját?

– Undorító pofájuk volt – kiáltott közbe valaki.

– Nem lehet ezt szó nélkül hagyni, és egy legyintéssel elintézni – jegyezte meg újból a munkás. – Ha szó nélkül túrjuk, mindennapos lesz az ilyesmi.

Az álló utasok gyűrűbe fogtak bennünket. Mi pedig önmagunkba süppedten ültünk, lehajtott fejjel, mintha nem is hallanók beszédük áradatát.

– Az esetet azonnal közölnünk kell a rendőrséggel – csattant fel a tanító hangja. – Rögtön meg kell állapítanunk, hogy a katonák melyik laktanyához tartoznak. Ha a rendőrség nem intézkedne, akkor a nyilvánossághoz fordulunk elégtételért. De még most sem értem, hogy miért engedelmeskedtek a katonáknak.

A tanító közelében állók élénken helyeselték a javaslatot, mi azonban ügyet sem vetettünk rá, csak hallgattunk.

– Én majd mint tanú beszámolok a rendőrségen – mondta a tanító, tenyerét a hivatalnok vállára helyezve.

– Én is elmegyek tanúnak – szóltak közbe többen is.

– De maguk – fordult felénk most a tanító – mint a süketnémák, csak hallgatnak. Miért nem felelnek?!

Ám mi, süketnéma „birkák”, süketnémák maradtunk. Senki közülünk még annyi erőfeszítést sem tett, hogy a száját kinyissa. Változatlanul sajgott a testem, a megalázás ólomként nehezedett rám, még megmozdulnom is fárasztó volt.

– Némán túrni, azt hiszem, nem szabad – mondta izgatottan a tanító –, de az is nagyon helytelen, hogy szótlánul néztük az eseményeket. Közönyösen viselkedni sem szabad!

– Önöknek is cselekedni kell – jegyezte meg egy másik utas –, szívesen segítünk.

De mi, a „birkák” csak hallgattunk. Mintha láthatatlan fal emelkedett volna köztünk és közöttük, amelyen nem hatol át a hang.

A megaláztatokat összekapcsolta a közös szégyen.

Ekkor elfogott a harag, és ránéztem a tanítóra. Az egyik „birka”, aki vörös bőrkabátot viselt, fölpattant helyéről, és a tanítóra támadt. Megragadta a kabátját, s az arcába köpött, de szólni ő sem tudott. A tanító ellenkezés nélkül túrta, sőt részvét tükröződött az arcán. A körülötte állók nem avatkoztak bele. Az őrvjögő „birkaember” anélkül, hogy egy szót is szólt volna, többször állkapcson vágta a tanítót.

A tanító elesett. A hivatalnok külsejű és egy másik „birka” a segítségére sietett, a támadót lefogták, az pedig, mintha minden erejét elveszítette volna, halálos fáradtan visszazuhant az ülésre. A „birkák” ismét némán és lekökadt fejjel bámultak a semmibe, s apró állatokhoz voltak hasonlóak. Az álló utasok eltöprengve, komoran tértek vissza az autóbusz elejébe. Köztük is akadtt olyan, aki a kezdeti fellángolás után elernyedtt, s lelkére, mint sűrű por, rárakódott a közömbösség. A tanító föltápaszkodott, és gondosan letisztította esőköpenyét. Most már ő sem beszélt, csak időnként körbeforgatta az ütésektől vörös ábrázatát. Fürkészsze figyeltem, s mintha

megfelekedtem volna a magam szégyenéről, már-már szoltam neki, de megint halmába kerített az iszonyatos fáradtság.

Az autóbusz megállt a belvárosba vezető út bejáratánál, a benzinkút előtt. Itt néhány „birka” s több más utas leszállt. Minthogy a sofőr nem szedte össze a jegyeket, a leszállók a távollevő kalauz ülőhelyére dobálták.

Amikor ismét elindultunk, arra lettem figyelmes, hogy a tanító makacsul rám szegezi tekintetét. Megijedtem. Éreztem, felém fordul, mintha meg akarna szólítani. Hogyan szabadulhatnék átható pillantásától? Hátat fordítottam, ki akartam nézni az ablakon, de a jégdara annyira belepte az üveget, hogy mint homályos tükörben megint csak megdöbbenem és iszonyodva fedeztem fel rámszegeződő tekintetét.

A következő megállónál szinte menekülve ugrottam le az autóbusról. Ahogy a tanító ülése mellett elhaladtam, elkaptam fejemet, mintha attól féltem volna, hogy tekintete megfertőz. A járdát még mindig köd burkolta, és a levegő olyan volt, mint a sűrű víz. Miközben a télikabátomat begomboltam, láttam, hogy a nekiiramodó busz felkavarja az örvénylő ködöt, s ekkor valami megkönnyebbülést éreztem. A kocsiiban maradt hivatalnok tenyerével letörölte az ablaküveget, és engem keresett pillantásával. A fehér autóbusz a távolba suhant, és úgy tekintettem a szinte elúszó hivatalnokra, társamra a meggyaláztatásban, mintha csak rokonom volna, hiszen együtt szenvedtünk. De ezt az érzést szégyenkezve elhessegettem. Ahhoz, hogy visszatérhessek anyámhoz és nővéreimhez, akik otthonunkban várnak rám, össze kellett szednem magam. Ilyen állapotban nem mehetek haza. Azt azonban tudtam, hogy ők meg fognak gyógyítani. Egy pillanatra ismét a régi tiszta gyermeknek éreztem magam, és télikabátomat szorosan összefogva elindultam hazafelé.

— Kérem — hallatszott egy hang a hátam mögött —, kérem, álljon meg. — Anélkül, hogy ránéztem volna, tudtam, az esőköpenyes tanító szólít.

— Várjon meg, legyen szíves — termett most előttem, fagyos ajkát megnedvesítette, és túlzott gyöngédséggel megismételte —, várjon, legyen szíves, várjon!

Nehéz szabadulni ettől a férfitől, gondoltam megborzadva, majd fásultan figyeltem, hogy mit akar tőlem. Felém közeledve szinte mágiikus erővel igazott le, miközben ajkán bátorító mosoly villant.

— Mondja meg őszintén — kezdte, mintha bensőmben akarna hatolni e mondatlalt —, miért tűrte szó nélkül? Társaitól nem várok semmit, de maga, remélem, nem törődik bele, harcolni fog.

— Harcolni? — válaszoltam tétován. A tanító elkomorult.

— Pedig én segíteni akarok magának — mondta, és szorosan mellém állt. — Bárhol tanúvallomást teszek.

Bizonytalanul nemet intettem, erre a tanító megragadta a kezemet, mintha bátorságot akarna önteni belém.

— Menjünk a rendőrségre — mondta. — Minél hamarabb, annál jobb! Az őrszoba a közelben van.

Erőszakos mozdulattal jelezte, hogy induljunk már.

Szívemben ugyan még ellenkeztem, de ő, mint valami jó barát, belémkarolt. Áthaladtunk az úttesten, s beléptünk a rendőroroszobába, melynek ablaka keskeny fénysugarat szórt szét a ködben.

Bent, a túlfűtött első helyiségben fiatal rendőr ült, és egy vastag, teleírt noteszban böngészett.

— Jó estét — köszönt a tanító.

A rendőr felénk fordult, és mindjárt engem kezdett fürkészni. Zavaromban a tanítóra néztem, ő pedig, hogy megakadályozza esetleges távozásomat, elállta az ajtóhoz vezető utat. A rendőr a kialvatlanságtól véreres szemét most a tanítóra ve-

tette, majd újból felém fordult, de ezúttal tetőtől talpig végigmért. A tanító ugyanis egy jelzéssel tudomására hozta, hogy én vagyok a panaszos.

– Nos? – fordult a tanítóhoz a rendőr. – Mi történt?

– A laktanyában lakó külföldi katonák ellen akarunk feljelentést tenni – felelt a tanító. – Ő a sértett.

– A laktanyában lakók ellen? – kérdezte a rendőr meghökkenve.

– Ezt az embert s még néhány társát súlyosan megsértették.

A rendőr most ismét hosszasan nézegetett, nyilván a sebeket és a zúzódásokat kereste rajtam. Csakhogy én nem kívül, hanem belülről éreztem.

– Szíveskedjenek várni, egyedül nem intézkedhetem – állt fel a fiatal rendőr. Most már az ügyet sokkal súlyosabbnak, bonyolultabbnak ítélte, mint kezdetben. – A külföldi katonák ügyeivel csak nagyon diszkréten foglalkozhatunk.

Ezzel a rendőr átment a nádfüggönnyel elválasztott szomszéd helyiségbe, a tanító pedig megnyugtatóan vállamra tette a kezét.

– Mi is diszkréten akarjuk – mondta.

Odahajoltam a forró kályhához, s jólesően éreztem, hogy áthat melege.

A fiatal rendőr visszatért, és velem együtt egy középkorú, köpcös rendőr is, akiről látszott, hogy álmából keltették föl. Az utóbbi mindkettőnköt végigmért, majd intett, hogy üljünk le. Én azonban állva maradtam. A tanító úgy helyezkedett el a széken, szorosan a közelemben, mint aki így is vigyázni akar reám. Egy ideig feszengett ülőhelyén, aztán ő is felállt. Megkezdődött a kihallgatás.

– Ütlegelték a laktanyához tartozó katonák? – kezdte az idősebbik rendőr.

– Nem, nem ütötték meg – felelt helyettem a tanító, miközben arcán megdörzsölte a bőrkabátos „birka” támadásának nyomait. – Más természetű sérelem történt.

– Miféle?

A tanító biztatóan tekintett felém, de én változatlanul hallgattam.

– Tehát?

– A buszban a szakétól berúgott külföldi katonák arra kényszerítették ezt a fiatal embert és még néhány japán utast, hogy tolják le nadrágjukat, és a meztelen fenekükre . . .

A szemérmesség, mint valami lázroham, ismét hatalmába kerített. Kezem ökölbe szorult a kabátzsebemben.

– A meztelen fenekükre? – szolt közbe némi kétkedéssel a fiatal rendőr.

– Sebet is okoztak? – kérdezett rá a másik.

A tanító ismét biztatóan tekintett rám, de én néma maradtam.

– A kezükkel csapkodtak rájuk – felelt megint csak a tanító.

A fiatal rendőr arcizma megrándult, hogy elfojtsa a kitörni készülő nevetést.

– Hogyan? Nem tréfál? – élénkült fel az idősebb rendőr. Megdőbbsentünk.

– Haláleset nem történt?

– Haláleset, az nem – emelte fel hangját most már erőlyesen a tanító. – Csak éppen japán állampolgárokat az autóbuszban arra kényszerítették, hogy meztelen fenékkkel, állatként álljanak négykézlábra. Csak ez történt!

– Fenyegetőztek is? – kérdezett tovább a fiatal rendőr, hangjával arra törekedett, hogy a tanítót megnyugtassa.

– Az egyik egy nagy kést rántott elő.

– Igen, nem kétséges, ezek a külföldi katonák innen a laktanyából – szólalt meg a fiatal rendőr. – Legyen szíves, részletezze.

Erre ő rendre mindent elmondott. Lehajtott fővel hallgattam.

A tanító kitörése láthatóan elképesztette a rendőröket. Fölserkent képzeletükben megelevenültek az események.

– Szörnyű, ami magával történt – böffent ki vad röhej közben az idősebb rendőr száján a szó. – S a többi utas ezt szó nélkül tűrte?

– Ami engem illet... – szűrte ki fogai közt a szavakat a tanító rekedtes hangon –, nem lett volna szabad ezt némán szemlélni.

– Ki ütötte meg az állát? – fordult hirtelen hozzá a fiatal rendőr.

– Nem, ezt nem a külföldi katonák csinálták.

– Feljelentést kívánnak benyújtani? – kérdezte hivatalos hangon a köpcös rendőr. – Persze az ilyen természetű, kényes eset alapos körültekintést, megfontolást igényel.

– Kérem, ez nem kényes ügy – csattant fel a tanító. – Durva erőszak történt. Nem szabad ebbe beletörődni.

– Milyen törvényes elégtételre gondol? – jegyezte meg a középkorú rendőr a tanító szavait félbeszakítva. – Kérem a nevét és a lakcímét.

– Az enyémet? – vetette közbe a tanító.

– Nem, a sértettét kérem.

Némán, megrökönyödve görnyesztettem le fejem.

– Nos? – unszolt a fiatal rendőr, homlokát összeráncolta.

Nem, a nevemet nem árulom el – határoztam. Miért is engedtem, hogy a tanító idehozzon! Ha most megtudják a nevemet, az lesz a vége, hogy a nagy nyilvánosság előtt kitergetik, mi történt velem.

– No, mondja meg szépen a nevét, erre szükség van a további eljáráshoz – fordult hozzám nyájasan, oktatóan a tanító.

Én azonban összeszorítottam ajkamat, és azon tűnődtem, hogyan magyarázzam meg neki: nem, nem akarom, hogy ebből az ügyből per, tárgyalás legyen. Úgy viselkedtem, mint aki se lát, se hall. Legszívesebben azonnal elfutottam volna.

– Minthogy nemcsak ez a diák a sértett, hanem még többen is – vette át ismét a szót a tanító –, ha megengedik, én, mint tanú, készséggel rendelkezésükre állok.

– De miért hallgat a sértett? – emelte fel hangját a kihallgatást vezető rendőr. – Kizárólag tanúvallomásra nem alapozhatjuk a vádat. Ne nyugtalankodjék, az eset nem kerül bele az újságba. Még hogy felfújják a lapok! Gyilkosság, sebesülés, satöbbi, verés a meztelen fenékre, éneklés! Nem, erre nincsen semmi szükség.

A fiatal rendőr elvigyorodott.

– Na látja, nem kell hallgatnia, ne féljen – fordult megint hozzám a tanító.

Válasz helyett el akartam távozni, de ő szétterpesztett lábbal állta el utamat.

– Ezt nem teheti – szólt rám erélyesen. – Egy valakinek vállalnia kell. Maga bizonyára csendben felejtetni akar, de vállalja, kérem, emelt fővel az áldozat szerepét! Legyen áldozati bárány!

Áldozati bárány? A tanító sürgetése már-már kínzó volt, de ő könyörgő pillantással nézett a szemembe. Én meg csak hallgattam, összeszorítva ajkamat.

– Ne hagyjon cserben a hallgatásával! Beszéljen!

– Nézze, előbb tárgyalják meg egymás között, aludjanak rá egyet, és holnap keressenek fel. A viszontlátásra! – szakította meg a csendet a rendőr, a tanító pedig szemrehányóan mért végig.

Még vitázott volna a rendőrrel, de az vállunkra helyezte széles tenyerét, s mintha barátoktól búcsúzna, gyöngéden kituszkolt bennünket.

– Bizonyára semmit sem késünk holnapig, s akkor majd pontosabban előadják az esetet.

– Hiszen már mindent elmondtam – ellenkezett a tanító.

— Ma éjszaka csak nagy általánosságban foglalkoztam az ügygel — mondta a rendőr kissé ingerültebben. — A sértettnek, úgy látszik, nem volt kedve ma panaszt tenni.

Mindketten kiléptünk a rendőrszobából. Az épületből kiszűrődő fénysugár egyre inkább elhalványult a csillogó ködben. A tanító felém fordult:

— Mi az oka annak, hogy vonakodik szembeszállni az erőszakosokkal?

Szótlatlan baktattam, a ködös, jéghideg éjszakában. Elviselhetetlenül fáradt és álmos voltam. Majd ha hazaérek, vigasztalt a gondolat — nővéreim elébem rakják a meleg vacsorát, elcsitul bennem a fájdalom, aztán lefekszem, magamra húzom a paplant, talán hamar elalszom, s hajnal felé talán megnyugszom . . .

Azonban a tanító nem tágított mellőlem. Egy pillanatra elmaradt mögöttem, de máris hallottam léptei sebes kopogását. Hátrafordultam, s e pillanatban találkozott tekintetünk. Szeme szinte lázasan izzott, jégdara csillogott szemöldökén.

— Miért hallgatott a rendőrségen, miért nem vádolta be a külföldi katonákat? Miért? Feleljen!

Válasz helyett meggörnyedten siettem tovább. Elhatároztam, hogy ügyet sem vetek a lépteimet makacsul követő tanítóra. Az arcomba csapódott a jégdara, de nem töröltem le. Az utca mindkét oldalán az üzletek lehúzott redőnyei sötétlettek. Seholy egy járókelő. A ködben, a sötétben, csak a tanító léptei visszhangoztak. Leléptem a járdáról, hogy beforduljak abba a sikátorba, melyben a házunk állt, de még egy pillantást vettem makacs követőmre.

— Ha az a szándéka, hogy szégyenét bárki előtt eltitkolja, akkor maga gyáva! Az ilyen viselkedés nem egyéb, mint behódolás . . . — kiáltott utánam.

Meggyorsítottam lépteimet, majd futásnak eredtem. Ő azonban utánam iramodott. Egészen a házunkig követett, nyilván azért, hogy megtudja, hol lakom és mi a nevem. Oldalról egy pillantást vettem kapunk lámpája felé, de nem álltam meg, továbbmentem. Amikor a sikátor végére értem, leléptem a járdáról.

— A nevét és a lakcímét szeretném megtudni, csak azért jövök maga után — lihegte. — Ha a jövőben ilyen konfliktusba keveredik, akkor . . .

Már-már őrijongtem. De mit is tudtam volna csinálni?! Télikabátom nedves gallérja a nyakamra tapadt. Megremegtem. Aztán szótlatlan haladtunk egymás mellett sokáig. Amikor a nyilvánosházak negyede felé közeledtünk, a sötétből mint zsákmányt fürkésző ragadozó bukkant elő egy várakozó utcalány. Hogy kikerüljem, átmentem a túlsó oldalra.

— Figyeljen ide — folytatta a tanító —, csak a nevét mondja meg. Úgy sem tussolhatjuk el az ügyet.

Az utcalány a távoból mereven figyelt, majd dühösen néhány trágár szót kiáltott utánunk. A fáradtság és a hideg letaglózott. Lábam elszibbadt, és beledagadt a cipőmbé.

Vagy távozásra bírom szépszóval, vagy ha másképp nem megy, erőnek erejével szállok szembe vele — gondoltam. De mindez csak szándék maradt, erőm elhagyott. Amikor ismét otthonom felé közeledtünk, már késő éjszakára járt. Egyre kízóbban fogott el a vágy, hogy agyamba dőlve magamra húzhassam a paplant. Tovább vonsoztam magam, ő azonban kízó szívóssággal az oldalamhoz tapadt. Hirtelen agyamba szökött a vér.

Ajkamba haraptam, és úgy sújtottam le a tanítóra, hogy a földre zuhant. Utána futásnak eredtem, be a szűk sikátorokba. A kerítések mögött kutyák csaholtak. Mély lélegzetet vettem, fejem egyet rándult, s különös sivító hang tört fel a torkomból. Oldalamban nyilallást éreztem, ám nem álltam meg.

Az egyik kanyárnál utcai lámpa világított a fehér ködben. Amikor éppen ide-

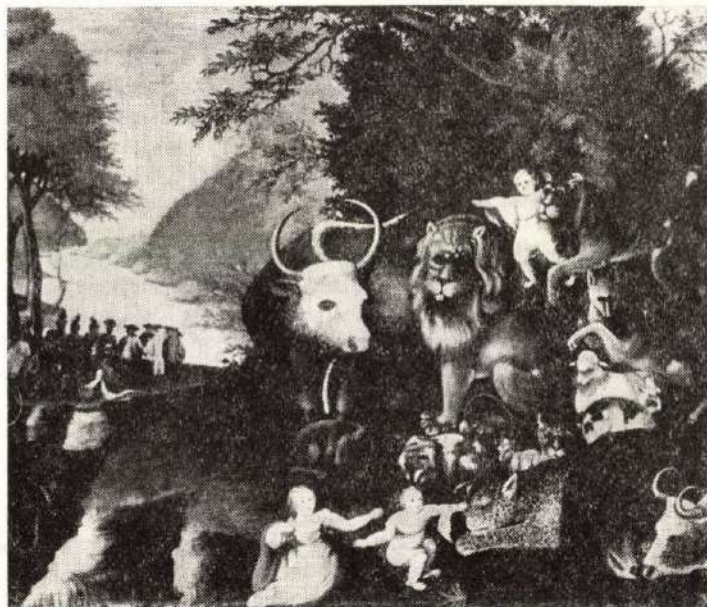
értem, éreztem, hogy hátulról egy erélyes kéz ragadja meg vállamat. A tanító egy darabig fogva tartott, s hallattam, hogy melle hevesen zihál. Én is levegő után kapkodtam, látszott a leheletem.

Ez az ember egész éjszaka szüntelenül követ, és talán keresztül-kasul be kell járnom vele a jéghideg várost, — állapítottam meg összetörten. Olomsúlyként nehezedett rám a kimerültség, és lelkemet mély szomorúság töltötte el. Végző erőmet is összeszedve leráztam magamról a kezét. Hatalmas teste azonban fölém magasodott, s tudtam, hogy nem menekülhetek előle. Néztük egymást. Megindultságomat nem tudtam palástolni.

— Kérem — szólt a tanító elcsigázottan, rekedt hangon —, miért titkolja a nevét? Maradék erőm megfeszítésével újra némán a szemébe néztem.

— A nevét szeretném megtudni mindenképpen — mondotta mélyről fakadó ünnepélyességgel. Majd váratlanul két könnyesepp csordult ki komoran csillogó szeméből. — Nevét és szégyenét mindenképpen kiderítem. A katonák gyalázatát s a maga megaláztatását a halál sem törli el. Míg a nevét meg nem mondja, én addig soha-soha el nem hagyom . . .

VIHAR JUDIT fordítása

Edward Hicks: A béke birodalma